

snem nikamor! Pa vendar vse vpije in ruje v meni, da moram nekam, ne vem kam; takoj in na vsak način!... Kako da si mogel čez moj prag?»

»Komaj da vem, v kateri kraj, v čigavo hišo sem bil zašel! Nisem več človek, ki izmeri pot in določi cilj. Praviš, da si zaklenjen v to svojo izbo; jaz nosim svojo ječo seboj. Če bi stal v družbi tisočerih, bi bil sam. Sam, ali ne sam svoj! Moč, pogum, pamet, volja, vse, kar dá človeku ime in znamenje, se je nekam izgubilo. Ječa je ostala; ta ječa je tiha, mrzla praznosta je v njej. En sam spomin še kljuje z neusmiljenim kljunom; spomin, da je treba nekaj velikega in važnega storiti — kaj? Morda je odgovor, ki ga iščem po vseh potih in pragih!«

Franc je nalival drugo čašo, padlo je vanjo par lističev čaja.

»Vrag sreblji ta lug! Mana!... Prinesi nama vina!... Pusti, prijatelj, to čobodro!... Jaz pojdem med pijance! Če se zvečer pošteno napijem, zaspim brez misli, spim brez sanj. Strašna je noč, kadar duša bdi! Kane vanjo misel, kane druga, brez nehanja, vsaka težja in črnejša. Pa saj ni misel, da bi jo človek izluščil, ji razparal jedro! Kamen je, težak in črn, brez lupine in brez jedra! Glava mi je otopela, srce je prazna cunj, roke in noge so od voska. Bili so časi, ko sem ljubil, delal, živel; ni jih več! — Ti si pač že videl romarsko procesijo. Po poti gredó živi ljudje, s križi in banderi, prazniško oblečeni, pojo in molijo; kakor so njih pesmi žalostne in njih molitve prošnje, vesela so njih srca in zaupanja polna. Kraj poti sedé gobavci, kažejo svoje gnusne rane, mrtvaško se režé razglodane čeljusti. Kadar sem jih videl, me je prevzel stud, sam stud brez sočutja. Zdaj sedim sam med njimi. Pij, ná!«

Jože je vzdignil kozarec, pa ga je postavil na mizo. Okna so bila narahlo zaklenketala, vzdramljena od daljnega grmenja.

»Ali čuješ?»

»Čujem!... Tam zád za tistim grmenjem, tam gre procesija. Tam je življenje, ki se ne méni za naju... To je: življenje se ne méni za naju, pozabljena sva; dekla naju je vrgla med smeti... Godi se najbrž nekaj nezaslišanega; zemlja se majé, svetovi se podirajo. Kaj se godi? Kaj záte, kaj tebi? To se godí, da je mast žaltava in cuker dražji! Vihar žanje gozdove; bilka nima pravice, da bi se genila... Daj mi, če imaš, daj mi trpljenja, daj žalosti, daj vsega hudega, daj sámo smrt, le odreši me samote!... Pij! Če grmí, saj ne grmí za naju!«

»Zadnjič so mojemu bratu odrezali desnico prav pod ramo. Bral sem tisto karto in nisem zavzdihnil. Še bilka, ki nima pravice, da bi se genila v viharju, vztrepeče pod rosno kapljico...«

»Moj brat je mrtev, pod snegom leží. Ali kadar nekoč skopní ta sneg, bodo gole kosti pričale o življenju, ko bo moje teló še oznanjalo svetu svojo ničevost...«

Grmelo je silneje, okna so žvenketala. Škropil je dež, tiho in enakomerno; zemlja in nebo sta bila ena sama neizmerna solza.

Jože je vstal in si je ogrnil suknjo.

»Če ni mogoče ubegniti samoti, vsaj bežati je treba! Zbogom!«

V veži je slišal rezek, razdražen glas za seboj.

»Mana! Kaj ne vidiš, da je steklenica prazna? Daj, da bo fant miren, ali pa ga nesi... kamorkoli!« —

Ljubljana; V Mestnem logu pozimi.